

ET

NR. 3

DETSEMBER 1936

IX AASTAK.

PEEGLEID

peegliklaasi
ja muud klaasi

ostate soodsamalt ärist

A. LODERAUD

Tartus, Uueturu t. 11. Tel. 5-01.

Võtan enese peale igasuguseid

maalri-, majade-
värvimis- ja
remonttöid.

Maalermeister

A. Prahl

Tartus, Rüütli tän. 22.

Tel. 12-31.

Ehitus- & Metallitööstus

„TEHNIK“

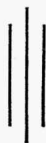
Tartus, Võru tn. 1. Telefon 3-04

*Vesivarustuse-, kanalisatsiooni-,
keskkütte- ja ventilatsiooni-seaded.*

Masinate, pumpade ehitus ja parandamine, tööriistade ja raudkonstruktsioonide valmistamine, vasevalamine ja autogeeniline metallide keetmine

Laos: Pumpi mitmeks otstarbeks, tuletõrje-pritse, torusid, vesivarustuse-armatuure, suplusvanne, klosette, pesulaudu, köögikausse jne.

Igasugu raud- ja teraskaupu ja ehitusmaterjale soovitab suurel ja väikesel arvul

J. RÄSTA & A. LAAN

Tartus, Holmi tän. 7

Telefon 3-32

Uiske rootsi terasest „Eskilstuna“
Piimaveo-kanne märgiga
„Tammeleht“

Puulõikuse-saage märgiga „Kala“

Rootsi elektri- ja autolampe
„Luma“

Suuski, suusasidemeid, suusakeppe,
suusasaapaid, spordikelke
ja teisi talisporditarbeid soovitab

Tallinna Linna
Keskraamatukogu

Tartu Spordiriistade vabrik

Tartus, Emajõe tän. 5.

Tel. 1-87.

Põllutöömashinate
osade keskladu

Akra

Tartus, Aleksandri tänav 1.
Kõnetraat 2-70.

Alatine suur ladu igasugu põllutöö-
masinate osadest:

DEERING, HERKULES, MASSEY,
HARRIS, W. WOOD, ECKERT, PLANO,
BEERMANN, MILVAUKEE, OSBORNE,
CORMICK, DELMA, CHAMPION jne.

Keskkütte- ja veeseadised, puurkaevude ehitus.
Suurem ladu küttekahvid, vanne, klosette,
köögikahvid, kõiksugu torusid ja nende
ühendusosi, ventiile, kraane, pumpe jne.

T.T.G-le ja T.T.K-le
rõõmsaid jõulupühi ja

head uutaastat

soovib

A. Vindi

paberi- ja tapeediäri „Räpina“
Tartus, Uueturu t. 9, tel. 5-64

Raamatukaubanduses esirinnas
sammul

raamatukauplus-
antikvariaat

«**V A H T**»

Ärid: Ülikooli t. 14, tel. 9-04,
Kalaturg 3, tel. 15-72.

Kondiitri-äri

J. Lill

Tartu, Võidu tän. 29, tel. 9-46.

Alati uudised!

PAUL LALL

TARTUS, VÕIDU TÄNAV 13.

Telefon 4-79. Asutatud 1913. a.

**Elektrotehnika-
ja tehnikakau-
bad ja -seaded**

„VOLTA“ elektrimasinate ja „COOD-
YEAR“ autokummide esitis ja ladu

PILDIRAAMI-TÖÖSTUS

KARL LUKK

TARTUS, VÕIDU TÄN. 12.

Kullatud, poleeritud ja
vakseeritud pildiraami-
ja tapeediliistud, ovaal-
ja motiivraamid. Suur
väljavalik raamitud ja
raamimata seinapilte.

Tapeete moodsaid, maitse-
kaid

Raamatuid tarvitatud ja uusi

Seemneid aedvilja, lillede ja
söödajuurikate
kasvatamiseks

ostate suures valikus mõõdukate hinda-
dega alati

F. VANATALU ärist

TARTUS, VÕIDU TÄN. 11. TEL. 3-97

Nõudke tasuta seemnete hinnakirja

Hamba-	harju pastasid pulbreid horke	Tualett rohu sauna	-seepe
Kreeme	käte, näo ja naha eest hoolitsemiseks	Juukse- reid, harju, õlisid, pumateid, breolii- ni ja lokkimis- vahendeid.	kamme, klamb-

Lõhnaõlisid ja puudreid

origin. pudel ja karpides, ka lahti-
selt, kõige suuremas valikus õige
mööduka hinnaga soovitab

Rohu-, värvi- ja tapeediladu **J. A. REKAND.**

Uueturu tänav 1, Tartus. Tel. 1-14.

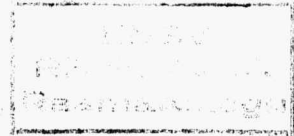
Tsinkograafia

V. Jäger

Tartus, Kompanii nr. 4. Tel. 13-90.

**Värk-, joon- ja
mitmevärvitriiki-
kliised.**

TARTU TÛTARLASTE-
GÛMNAASIUMI JA TARTU
TÛTARLASTEKESKKOOLI
HÄÄLEKANDJA

Nr. 3.

19. detsember 1936.

IX aastakäik.

Väljaandja: Tartu Tõtarlastegõmnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: K. Raud, abi A. Raielo. Tegevtoimetaja: L. Sõtt. Toimetuse liikmed: L. Hermann, T. Kudeviita, H. Kullam, E. Mõrd, A. Mägi, A. Villemson. Kunstiline nõuandja: J. Põttsepp. Talituse juhataja: V. Käpa. — „T. T. G.“ ilmub 8 korda õppeaastas, iga kuu 15. kuupäeval, alates oktoobrist. — Tellimishind: aastatellijaile 20 s. number, kuutellijaile 25 s. number.

Tallinna Lin
Keskraamatuk

Jõulutäht.

Rahvas, kes käis pimeduses, on näinud suurt valgust. Sest laps on neile sündinud, Poeg on neile antud.

Jesaja 9,1,6.

Täht, mille nemad (targad) olid näinud hommikumaal, käis nende eel.

Mt. 2,9.

Meil on põhjust tarku kaugelt hommikumaalt oma jõululoos pidada tõsiselt õnnelikkudeks inimesteks. Ja asjata ei nimeta piibelgi neid mehi tarkadeks. Rumalate või tavaliste, harilikkude inimeste rännak sünnib sageli hoopis sihitult. Pole siis midagi imestada, kui kuuled, kui inimesed kurdavad, et elul pole mõtet ega sisu, tööligi pole rõõmu ega edu. Sihitult maailmas ringi tammumine on

kahtlematult kõige kurvem ja haletsemisväärsem elutsemine. Kuid meie siht ei ole haletseda ega kedagi süüdistada. Meie siht ning eesmärk on olla ka tark ja õnnelik jõulutarkade eeskujul, kelle eel käis täht.

Võiksime ju öelda, et mis sinna parata, kui meie elul ei ole oma tähte, oma eesmärki. Ja mis eesmärk ongi lõppeks elul, küsivad paljud nii noortest kui vana-

dest. Vastatakse: ülim, mida inimene saavutada võib, on — võtta elult, mis temalt võtta on. — Võta! Kuid pole siis meil vaja imestuda, kui sellise eesmärgi taotlejad end tunnevad õnnetuina.

Jõululoost teame, et tarkade eesmärk oli t ä h t, aga nad ei läinud sellelt tähelt võtma, mida talt võtta oli, vaid nemad töid enestega midagi kaasa — igaüks oma aarde.

Kui tahame olla õnnelikud ja targad, mida vististi igaüks soovib, siis mõelgem sellele, mida võiksime elule anda, mida võiksime kaasa võtta tee oma t ä h e taotlemisel. Kulda, viirukit ja mirri vaevalt et meil kaasa võtta oleks, ometi on meil mõndagi. Meil on kõigepealt tahtekulda ja südamesoojuse-mirri. Viirukisuitsetamise enesele meie siinkohal unustame täiesti. Sest täht hiilgab meiegi eel: see on Petlema laps ise. Tema tähe järgi maksab juba käia. Ükskõik, et nõuab see teekond meilt raskuste ületamist, jõupingutust, enesevalitsemist ja ene-

sekasvatust. Kuid kuhu viimaks rakendame siis oma tahte ja teotungi kui mitte kõige selle teenistusse, mis hiilgab kõrguses, — ilule, heale, õigele. Raiuda oma tahe teoks, mis toodab rahu ja õnne paljudele, eriti neile, kel seda on üpris vähe, — ja sa märkad varsti, et sinu täht käib su eel.

Hommikumaal — sellega mõtlen ma enda ja sinu eluhommikut, nooruse kallist aega — nähtud tähte ära lase silmist! Ta juhib sind ka läbi pimeduse suure valguse juurde, mis lähtub Petlema sõimest, „sest laps on meile sündinud, Poeg on meile antud.“

Hädaohtlik ja rumal on elust läbi minna sihitult, usuta ja maailmavaateta. Luba, et seda annaks sulle ja kasvataks sinus Jõulutäht lõplikult. Tema järel käies sa ei pettu. Pettumustest ei pääse küll keegi, kuid kes käivad nõnda kui targad, kaasas oma parimad aarded, need jõuavad sihile — pimedusest valgusele.

J. K.

Vanad jõulud.

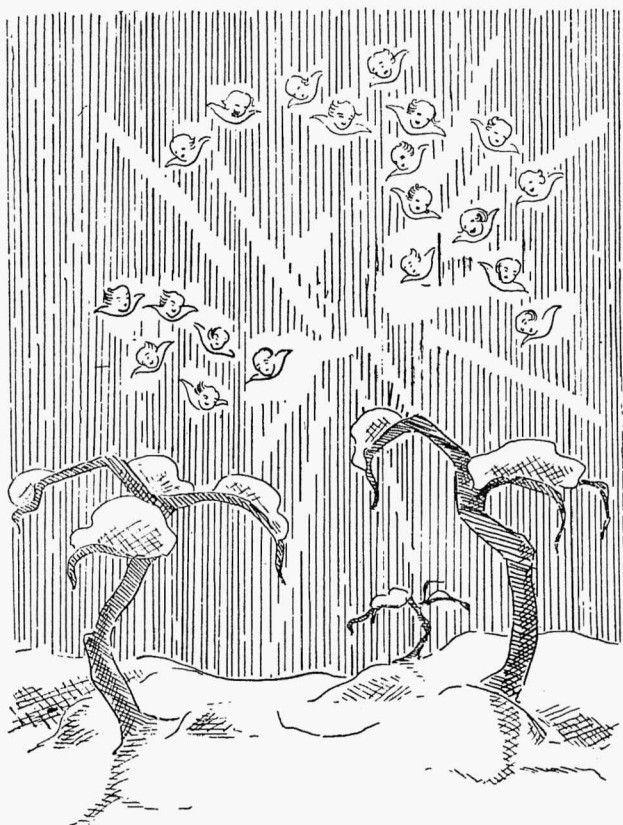
Au olgu Jumalale kõrges, maa peal rahu ja inimestest hea meel! Nii laulis ingliskoor esimesel jõuluööl kaks tuhat aastat tagasi. Kristust ennast, seda rahu toojat, keda olid oodanud sõdadest vint-sutatud rahvahulgad päevast päeva pikisilmi ja kelle sündimist olid ennustanud prohvetid, nimetati rahuvürstiks. Nii on jõulud õieti rahupühad, mida pühitsetakse igal aastal. Õnnistegija sündimise mälestuseks.

Kuid mitte ainult kristlikud rahvad ei

ole pühitsenud jõule aastast aastasse, vaid seda on teinud ka paganlikud rahvad. Nemad on pühitsenud jõule isegi enne Kristuse sündi suuremate pühadena.

Kristluse tulekuga sulatati paganlik jõul kokku kristliku jõuluga, ainult tänapäevani on säilinud veel mõningad paganlikud jõulukombed, mis on tarvitusel olnud paganlike rahvaste juures. Ühtlasi ei ole paganlikud jõulud erilised eesti vanad pühad, vaid kuuluvad paganlike põhjamaa rahvaste pühade hulka,

JÕULUÕÖL.

K. Otsasson.

mida näitab juba nimi jõul, mis on laenatud skandinaavlasilt. Selle sõna algupärast tähendust on püütud mitmel viisil seletada, ent seni ei ole seda veel korda läinud teha.

Nagu teiste põhjamaa rahvaste juures nii omasid jõulud eestlastegi juures esmajärgulist tähtsust. Jõulud olid suurimad pühad aastas ja nad ei olnud mitte üksi rahupühad, vaid ka valgusepühad, kuigi neid pühitseti kõige pimedamal aastaajal.

Pühade ettevalmistused algasid toomapäeval, s. o. 21. detsembril, ja pühade lõppu loeti nuudipäeval, 7. jaanuaril. Toomapäeval algas majades suur puhas-

tamine, jõuluõlle ja jõuluvorstide tegemine. Ettevalmistused tõusid haritipuni jõululaupäeval, aga jõululaupäeva õhtuks pidi juba igal pool rahu olema, sest jõulud omasid ju eestlastegi juures enamais kohtades rahupühade tähendust.

Jõuluõhtul pandi põlema tavaliste pirdude asemele rasvaküünel, mis tihti oli mitmeharuline. Samuti toodi tuppa õled, ja jõuluõösel ei magatud mitte voodis, vaid veedeti öö õlgedel. Nimelt arvati, et hinged, kes rändavad ringi jõuluõöl, armastavad rahu, ja õled pidid olema toas igasuguse kära summutajaks.

Suurt tähtsust omistasid eestlased jõulude ajal söömisele. Toite aga ei keede-

tud enam pühade ajal, need olid juba varem valmis tehtud; pühade ajal soojendati neid ainult või söödi päris külmalt.

Jõulupuud, ilma milleta me oma jõule üldse ei oska kujutella, ei tundnud meie esivanemad. Jõulupuud algkooduks loetakse Saksamaad, ent sealgi ei evi ta kuigi kõrget vanust. Seniste andmete järgi tunti jõulupuud Saksamaal 17. sajandil. Meie linnades sai jõulupuud tuttavaks alles möödunud sajandi teisel veerandil.

Jõuluöö oli nii kristlaste kui ka paganate juures midagi müstilist ja salapärast. Sel ööl sündis lugematuid imesid.

Usuti loomade kõnelemisse jõuluööl, kuid neile arvati olevat see võime antud väga lühikeseks ajaks. Seepärast on loomade kõnet kuulnud väga vähesed inimesed. Rootsisis usuti, et loomad kõnelevad heebrea keeles, meil öeldi küll loomad kõnelevat eesti keeles, ainult pisut kangelt. Loomad on tavaliselt neile, kes neid on juhtunud kuulma, kuulutanud ette õnnetust, kaevanud inimeste kurjuse üle jne. Jõuluööl külastati loomi laudas ja viidi ka neile õlut, leiba, soola ja kaeru.

Nagu juba öeldud, usuti hingede rändamisse jõuluööl. Surnud käinud siis oma endises kodus, mispuhul neile kaeti ööseks laud. Kuski Lõuna-Eestis usuti isegi, et surnute näod ilmuvad taldriku põhjale.

Kui meie maale oli juba toodud ristiusk, siis käisid inimesed jõuluõhtul ka kirikus. Jõuluöö kohta aga arvati, et siis külastavad kirikut surnute hinged, peavad jutlust, paluvad ja laulavad. Sel ajal ei olevat tohtinud ükski elav inimene minna kirikusse, sest surnud ei olevat seda sallinud.

Üldiselt ei ole kristlikud motiivid kuigi palju ainet andnud legendide moodustamisele Eestis, küll aga ebausule. Nii usuti igasuguste põrgu ja manala vägede vabanemist jõuluööl seniseist kütkeist, samuti kinnitati nende vaba liikumist maailmas. Vanapagana kohta räägiti ühes variatsioonis, et ta olevat põrgusse kinni needitud, kus ta püüab oma ahelaid katki saagida. Igal jõuluööl jõudvat ta need juba õige õhukesiks kulutada, kuid siis korraka kuulutatavat koidukukk jõulude

algust ja ahelad muutuvat jälle jämedamaks. Teise väite järgi uitavat vanapagan põrgust lahtipääsnuna jõuluööl väljas, ot-sides saaki; temaga ühes ka kõik teised kurjad vaimud. Seepärast hoiduti jõulu-ööil väljas liikumast, kardeti puutuda kokku kurjade vaimudega, mis võis viia väljasolija suurde hädaohtu.

Vaimude vastu peeti kõige paremaks abinõuks risti, millega neid võis eemale peletada. Riste tehti ustele ja akendele, kust arvati vaimu võivat sisse tungida. Kuna aga kardeti, et kuri vaim võis siiski kuidagi pääseda elamusse, siis suitsutati seda jõuluõhtul kadakatega, et vaimu välja ajada. Jõuluõhtul pesti ka leivalabidas, ahjulud ja roop hästi puhtaks, sest ümberhulkuvad vaimud võisid need ära viia ja nendega sohu ratsutada. Pestud leivalabidaga aga vaimud ei sõitnud.

Ühenduses seesuguse ebausuga arvati jõuluööl olevat erilist tähtsust tulevikule. Jõuluööl toimetati igasuguseid nõidusi, mis pidid edendavalt mõjuma järgmise aasta viljasaagile, karjakasvule jne. Näiteks viidi mõnes kohas vikatid ja sirbid tuppa laua alla, et suvel villi hästi kasvaks. Ka pandi vahel käsikivide vahele viljateri, lootuses, et villi paremini õnestub. Saagi edendajana tuntakse mitmesuguseid jõulutaigu. Ohverdati peamiselt põllumajandust edendavatele kaitsevaimudele. Selleks pandi mitmel pool ööseks vaimudele välja viljateri, et nad tänutäheks suurendaksid viljasaaki.

Väga mitmel viisil püüti jõuluööl tulevikku teada saada, kusjuures peaaegu igal pool suurt tähtsust omasid pühkmed. Pühkmetel oli mingisugune maagiline jõud; moodustasid nad ju nagu osa majast; usuti, et neis elavad maja vaimud. Pühkmeid kasutati ennustamiseks mitmel viisil, tavaliselt aga viidi need ristteele või mõnda teise teatud kohta, kus siis keegi pidi neil seisma ja kuuldud häälest välja lugema tulevikku. Nii tähendas näiteks laul, piitsaplaksutamise, kellahelin, hirnumine, hõiskamine ja sõit — pulma, lapsenutt lapsesündi, vilistamine nuttu, oigamine haigust, veekohin ja kukelaul tulekahju ja reisimine uue maja ehitamist. Surma ennustajaina tunti igasuguseid kolinaid, hõõveldamist, saagimist jne.

Nõidumiste ja ennustamiste juures kasutati väga mitmel viisil vett ja soola, samuti teisi esemeid ja aineid; ka olid kombed ja viisid eri kohtades erisugused. Iseäranis tähtsaks pidasid vanad eestlased jõuluõhtul ahju ja kollet, sellega ühenduses ka tuhka. Näiteks oli määratud, kuipalju võis ahju kütta. Küsiti ahjult nõu ja loeti jälgi tuhal, mille järgi siis jälle püüti tulevikku ennustada.

Seesugused olid üldjoontes meie esivanemate jõulukombed. Tänapäeval on

need kombed kadunud peaaegu kõikjal. Peetakse kinni ainult üldisematest kommetest, nagu seda on jõuluõlgede tuppa toomine maal jne. Aga kõik jõuluõhtu müstika on kadunud ühes ebausumise ja paganlike kombede vajuva unustusse üha enam. Asemele astuvad kristlikud jõulukombed, mis teevad jõuluõhtu pühalikumaks ja armsamaks, kuigi seejuures sunnivad taganema eneste esivanemate tared pimedates urgastes sündinud ja sajandeid pesitsenud vaimude-romantika.

L. Sütt.

Paitab palgeid lumi . . .

Paitab palgeid pehme, pehme lumi,
tardund vahust sellest kaetud kogu maa,
varjanud ta nurme, metsa, karjara' a —
nüüd vaid unistuseks haljas suvi.

Tammun põlvi sinikahkjast lumes,
läbi ähmas pilve piidleb päikesesilm,
nagu pelgaks vaadata, mis teeb maailm —
mõtted minu ekslevad vaid suves.

Ah, kui kaunis, õitsev oled suvi,
sinu järele mu igatsus nii suur,
talv see mulle nagu linnule on puur,
olgugi et palgeid paitab pehme lumi.

M. V.

Pille jaanipäevahommik.

(Katkend romaanist „Talu siinpool Tondisood“.)

Täna on jaanipäev. Vaba päev Pillele, sest Poka naine läheb tema eest karja tasuks selle eest, et ta tema lehma hoiab. Pille jälgib suure mõnuga, kuidas Taali poolkinniste silmadega ja inimesesööja näoga kobab peaaegu käsikaudu redeli poole, et minna lehma lüpsma. Sellegi osa Pille tööst võttis Poka naine täna lahkesti enda peale.

Pille seab enese kõige mugavamasse asendisse, mida oskab unise peaga välja mõelda, ja jääb kuulama hääli all laudas. Poka naine lüpsab Mustikut. Ta kõneleb loomaga tasa ja natuke laulva häälega, kiidab teda, et ta on tubli lehm ja annab palju piima, aga sealsamas jälle manitseb, et ta ei peaks teiste vastu nii tige olema ega tikkuma

Leida Tigane,

siintoodud katkendi autor. Lõpetas Tartu Tütarlasteregümnaasiumi 1927. a., töötas pikemat aega „Looduse“ trükikojas, praegu vabakirjanik Tartus.

peremehe ristikheinaväljale. Muidu vaata, et pererahvas ei lasegi enam oma karjas käia. Mustiku kaaslased aga, keda lüpsab Taali, saavad täna kuulda ränki sõnu oma käitumise ja üldse terve oma olemise kohta. Müksegi on kuulda matsatamas vastu nende külgi, kui nad ei taipu jalapealt võtta niisugust poosi, missugune oleks tüdruku meelest kõige vastuvõetavam. Lehmad rabelevad, ketid klirisevad.

„Mis sa neist ometi taod?“ noomib Poka naine. „Noor inimene ei tohi nii vihane olla. Kes sind niiviisi võtab.“

Uus kõmisev mütsak vastu lehma-külge näitab, et Taali praeguses meeleolus üldse ei hooli sellest, kas keegi ta kunagi kosib või mitte.

Pille teab, Taali on sellepärast halvast tujus, et pidi tõusma nii vara. Kindlasti ta on väga unine. Võib-olla ta ei saanud magada tundigi. Öhtul käisid nad kahekesi Tedrekülas jaanitulel. Sealt lahkusid nad vähe aega enne koitu. Nendega tulid kaasa paar külapoissi, kellega Taali terve tee lobises ja naeris ja kes nendega ühes võib-olla lakkagi oleksid roninud, kui Pillel poleks olnud ees nii maruvihane nägu. Siis jäid nad karjaaiale istuma ja juttu puhuma, ja Pille ei jõudnudki ära oodata, kuni Taali üles tuli. Läbi une kuulis ta veel Taali naeru alt.

„Paras, ärgu lõkerdagu poistega ööd läbi karjaaial,“ mõtleb Pille, kelle ettepanekut, saata poisid juba poolelt teelt tagasi, Taali öösel ei pannud tähele. Pille on alles väga noor ja ta ei taipu, mis lusti leiavad tüdrukud poistega lobisemisest, selle asemel et ennast korralikult välja magada.

Kari läheb välja. Sammude müdin kaob metsa poole. „Täna magan lõunani,“ mõtleb Pille ja jääbki sealsamas magama.

Teda äratav kõva kaagutamine. Pille tõstab pea ja vaatab ringi. Ta peatsi kohal heinahunnikul seisab kirju lehtharjaga kana ja on väga ärritatud meeleolus. Nähtavasti ei pea kana põrmugi vastuvõetavaks asjaolu, et keegi inimestest viibib laudalakas veel nii hilisel tunnil. Kogu suve jooksul pole seda kordagi ette tulnud. Sellepärast kaagutabki kana nii hoolega, et võtab kõrvad valusaks. Edasi näeb Pille, et siinsamas tema aseme ligidal räästa all on kanapesa. Kuus muna

istuvad juba pesas ja kana käitumisest võib järeldada, et ta kavatseb seda arvu veel täna tõsta seitsme peale.

Pille on tulivihane. Milleks tegi kana oma pesa just siia, tema aseme kõrva- vale? Mujal on ka heinu. Nüüd kaagutab siin varahommikul ega lase magada. Ja ometi on täna ainuke hommik kogu suve jooksul, kus Pille võiks magada end täielikult välja.

„Munegu täna mujale,“ mõtleb ta ja suleb silmad.

Kana astub sammukese pesa poole, kõrgendades häält.

Pille ohkab ja uurab vihaseult laud- gude vahelt rahurikkujat. Oodaku ta, kui Pille talle veel poetab mõne leiva- raasu. Kana nähtavasti ei mõtlegi järele jätta oma kisa. Nüüd seisab ta ühel kohal paigal, vist ei usalda ta enam ligemale tulla, kartes, et mine tea, mis kurjad mõtted võivad inimesele pähe tulla, aga oma häält ei tasanda ta põrmugi. Ärritusest on muutunud ta tore punane lehthari, mis hoidub viltu teisele silmale nagu moodne daamikübar, veel punase- maks.

Pille hüppab järsku asemelt üles, kahmab heinte pealt kättejuhtuva puu- koore ja lennutab selle kurja sajatuse saatel kana poole.

Heleda kiljatusega lendab kana laka- luugist alla õuele, kus lärmitsedes kut- sub tervet kanarahvast talle tehtud üle- kohtu tunnistajaks.

Kanarahvas võtab hoogsalt põhjami- sest osa. Peagi on laudaümbrus täis põrgulärmi.

Pille tõmbab teki üle pea. Sa taeva arm, millised loomad kõnnivad ringi siin maailmas! Missuguse lustiga ta

korraldaks praegu kogu kisendajate jõugule seal all viimse tunnikese!

Nüüd lööb kukk ka sekka. Sisse- juhatauseks kireb ta mõned noodid ja siis kostab temagi „kok-kok-kok-kok kok-kok-kook!“ kanade heleda kätsata- mise sekka.

Nii kestab see terve igaviku. Pille matab end teki alla, topib sõrmi kõrva- desse ja pead padja alla. Mingi nõu ei aita. Uni põgenes ega julge enam tagasi tulla säärase lärmi juures. Pille alistub ohates saatusele ja avab silmad. Hommik on vist jõudnud juba kaunis kaugele. Päike näib olevat kõrgel ja paistab läbi katuseaugu sisse. Taali asemel sirutab end mõnusalt valguse- laik.

Kisa all annab nagu vähe järele. „Küllap neil jäid kõrid valusaks,“ parastab Pille mõttes. Samas jääb ta kuulutama. Redelilt kuulduv õige ta- sast krabinat. Pille uurab poolsuletud laugude vahelt, et kes sealt nüüd peaks tulema.

Lakka hüppab kirju kana. Temale järgneb kukk, arvatavasti selleks, et tutvuda isiklikult olukorraga ja anda nõu. „Kokk-kokk!“ rahustab ta oma abikaasat, kes Pilet nähes jälle kipub kisa tõstma. Kana vist hellitas salajas lootust, et Pille on vahepeal õhku aura- nud.

Tükk aega seisavad mõlemad redeli- otsa juures ja õiendavad kaelu. Kukk sirutab pead Pille poole, vaatab ühe silmaga, siis keerab teise silma ette- poole ja vaatab sellega ka, nagu tah- tes kontrollida, kas eelmine silm teda viimati ei petnud. Oma kurvastuseks ta peab nägema, et tõepoolest ei pet- nud. Seal on inimene maas, vaata kumma silmaga tahes. Aga kui seda

asja ligemalt vaadata, ta on seal nii liikumatult, et vist küll mitte midagi ei märka. Kukk on ennemgi tähele pannud, et inimesed, kui nad magavad, ei näe ega kuule midagi sellest, mis nende ümber sünnib, siis astu neile kas või peale. Aga taevas hoiu nende eest, kui nad järsku ajavad end püsti jalgadele ja sa oled parajasti kapsaaias siblimas. Seda kividega pildumist ja neid koledaid hääli, mis nad siis teevad.

Kukk vaatab järelemõtlevalt kana poole. Ei maksa sellele vist hakata selgitama oma tähelepanekuid elust ja inimestest. Niikuinii ei saa ta sellest midagi aru, iseäranis veel nüüd, kus ta ainult mõtleb oma tulevasele munale. Teda tuleb lihtsalt kavalusega meelitada pesa juurde. Sest kanade arvu tuleb suurendada, see on selge.

Kukk astub julgustavalt mehisel sammul pesa poole ja näib tahtvat kanale selgeks teha, et Pille siinolemine on paljas silmapete, mis võib-olla on tingitud kirju ärritatud meeoleolust. Ta kõnnib aeglaselt Pillest mööda. „Tõepoolest,“ ütleb ta ilme, „ma ei näe siin mitte kedagi.“

Aga kana on jonnakas. Kuidas, pole kedagi, kirju näeb ju päris selgesti, et seal ta lamab maas ja sel kellaajal pole tal mingit õigust siin olla, ja see on sigadus ja seaduserikkumine ja jõledaim ülekohus. „Kak-kak-kak-kak-kaa-a!“

„Kak-kak-kak-kak-kaa-a!“ kinnitab all kanadekoor kirju väiteid.

Kukk valib teise taktika. Valega siin nähtavasti midagi ei võida. Aga mis siis sellest, et seal lamab inimene, see ei tähenda ometi midagi. Vaadaku kirju ise, ta ei liiguta ju oimugi. Küllap

ta magab või, kui loota kõige paremat, on hoopis ära surnud. Tulgu aga kana julgesti pessa, see seal ei märka midagi.

Praegusel momendil polegi see kanale enam väga tähtis, kas inimene teda märkab või ei. Ta on korra kaagutama hakanud ja see on juba iseenesest põhjus, et edasi kaagutada. Üldse pole see kanade juures kombekski, teha paar korda „kaak-kaak“ ja siis jääda vait ainult sellepärast, et inimene vist magab või on koguni surnud.

Kukk ei kaota kannatust. Ta ise tahab anda eeskuju. Ta ronib tõsise näoga pessa ja istub munadele. Olgu kirju ometi mõistlik kana ja vaadaku, kui kena on selles pesas istuda ja muneda. Siin võiks kas või tema isegi selle tööga toime tulla. Kukk pigistab silmad kinni ja teeb läbi kurgu imeplikku häält. Ei, kui kana nüüd otsekohe ei tule, siis munebki ta ise selle seitsmenda muna.

Kana jääb kahtlevalt vait ja pungiatab silmi pesa poole. Kes teab, sel kokutajal võib ka õigus olla. Pesa on tõesti hästi peidetud ja inimene vist siiski magab või on surnud. Ja see kehkleja seal pesas, kes istub säärase näoga, nagu oleks temalgi võime korda saata midagi suurt, tallab viimati ta endised munad ära. Kuked on ju nii suurte jalgadega ja kohmakad, ega nemad vaata, kuhu astuvad.

Kana hakkab hiilima õige ettevaatlikult pesa poole. Iga sammu järel seisatab ta ja vaatab teise silmaga teraselt Pille poole. Kas see tõesti ei märka teda?

Ei, Pille ei märka. Ta hoidub isegi hingamast, et mitte paista kanale kaht-

E. Mörd.

PÜHA ÖÖ.

lasena. Viha on ammu läinud. Praegu teeb talle see paar siin ainult nalja.

Nüüd on kana jõudnud päris Pille juurde, kus veendub lõplikult selle inimese hädaohutuses, sest kui sellel vähegi eluvaimu sees oleks, küllap ta oleks siis juba ammu tema järele haaranud või vähemalt millegagi visanud. Neil kaalutlustel astutakse viimased sammud pesani juba õige hooletult.

Kukk tõstab rutuga enne pesast väljumist paar heinakõrt siitpoolt pesa äärest teisele poole, kuhu need nähtavasti arvab paremini passivat, ja juba ongi kana pesas. Kukk seisab pesa kõrval võiduuhke näoga ühel jalal ja häälitseb tasa, nagu unistades: „Kurr, kurr!“

Niipalju kisa ja pahandust põhjustanud toiming tuurib vaevalt mõne minuti. Siis hüppab kana pesast välja ja endisest veel valjema kaagutamisega kuulutab uue muna saabumist siia hädaorgu. Kukk ühineb temaga jalapealt. Ta vist peab tarvilikuks teatada maailmale, et ega temagi osa käesolevas suursündmuses pole päris tähtsusetu.

Pille ei liiguta nüüdki enne, kui kisakõrid on lakast läinud. Milleks rikkuda loomade tuju ilusal suvepäeval! Siis läheb temagi alla.

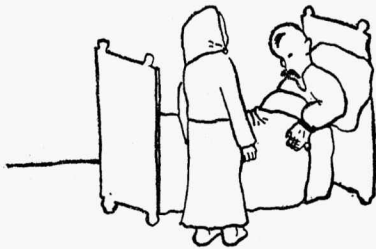
Toa poolt kuulduv Taali laul. Tüduruk on jõudnud vahepeal maailmaga ära leppida.

L. Tigane.

NOORTE LOOMING

Jaan Tiitsmaa.

On alles hommik, kella viie paiku. Väljas on pime. Voorimees Jaan Tiitsmaa ajab enda voodis istuli.

„Mis, kas kell juba viis?“

„Jah,“ vastab naine ja läheb.

Uniselt ringutades astub Jaan sängist. Süüdanud küünla, otsib ta rõivaid. — Kus on ometi need sukad

jäänud? — Ahaa, hoolas eideke on nad ahju äärele kuivama pannud. Oli ju eile vihmane ilm. Ega tänagi parem ole. Vihma küll just ei saja, aga udune on, kole udune.

Säärikud jalga tõmmanud, hüüab Jaan: „Ann, kas hobuse kaerad on valmis pandud?“

„Juba ammu!“ kostab eit.

Talli astumisel hirnahtab hobune Jaanile vastu:

„Jaa-ja, sõbrake, maitsvad kaerad, söö,“ patsutab ta hobust, „väljas on külm ja märg, söö kõht täis, siis on soojem.“

„Tule ka ise sööma, laud on kaetud!“ hüüab eideke talli ukselt.

Jaan läheb. Külm jahupuder, leib,

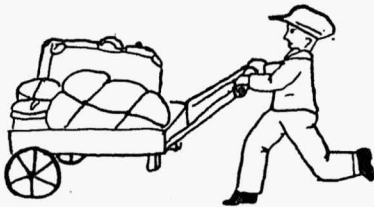
rasv ja kohv — see on hommikune söök.

Jaan ja Ann söövad vaikides, ainult mõne sõna vahetades.

Lõpetanud söömise, astub Jaan ukse juures oleva nagi ette ja võtab sealt oma voorimehe rõivastuse — musta palitu ja mütsi.

Kiiresti raudteejaama poole sõites mõtleb Jaan minevikust. Kui ta alles päris pisike poisike oli ja oma isa vaeses popsikohas elas, oli ta unistanud hobusest, keda ta oli kujutanud uhkena, niisugusena, nagu need olid rikka talumehe poja pildiraamatus. Toreda laka ja sabaga kõrge hobune — see hobune pidi olema tema oma. Ta rakendab hobuse uhke tõlla ette: tõld kullaga kaunistatud, aknad toredast klaasist, polsterdis sametist. Siis, kasvades suuremaks, mõistis ta, et niisugused asjad jäävad vaid unistuseks, aga hobune — seda võiks ju saada...

Kuueteistkümne-aastasena tuli ta linna kärupoisiks. Selle tööga kogus

ta mõnegi hea kopika. Olles kaks aastat kärutanud inimeste pakke jaamast kodudesse, õnnestus tal üürida hobune vankriga. Hiljem ostis ta need senikogutud rahaga ära. Nii olid ta unistused täidunud; küll mitte nii uhkelt, kui lapsepõlves kujutletud, aga ta omas siiski hobust ja kodus ootas

teda alati ta noor naine. Nüüd on tal juba kolmas hobune.

Tutuu-uut! Jaan ärkab oma unistusist. Ta on jaamas. Hobune on vanal peatuskohal seisma jäänud. Juba on ukсед avatud, reisijad tulevad. Perekond — kolm last, isa ja ema — astuvad ta troskasse ja käsevad:

„„Grand Hotell“, aga kiiresti, meil pole aega!“

Ja Jaan sõidab kiiresti, nii kiiresti, kui seda ta hobune jaksab. Ometi

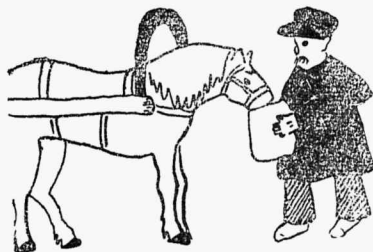

piitsa ta ei tarvita, see seisab puutumalt. Hotelli ees peatab ta hobuse, kannab pakke ja aitab daamil välja astuda. Härra ulatab talle tasu — viiskümmend senti. See pole palju.

Kuni lõunani on Jaanil kaunis rohkesti tööd. Rikas vanahärra sõidab linnast välja oma tüdart vaatama; kellelgi on vaja kiiresti linna teise otsa saada; noor daam ja härra sõidavad pastori juurde; väike tütarlaps peab ruttu jaama rongile jõudma...

Kell kaks on väike vaheaeg. Jaan seob hobusele kaerakoti pähe ja asub oma leivakoti kallale. Aaa, eit on täna helde olnud, võisilm on leival ka. Jaan hammustab suure tüki leiba ja rüügab pudelist külma kohvi peale.

Vaevalt lõpetanud söömise, märkab

Jaan kiiresti lähenevat noormeest, kes juba eemalt hüüab:

„Voorimees, jaama, ruttu-ruttu! Rong läheb kümne minuti pärast!“

Hüpates troskasse annab ta veel juhtnööre.

Rong on ees, kui nad jaama jõuavad. Ruttu, kiirustab noormees, mis vana voorimees vahtivat, kandku ometi tema pakid rongi! Rongiukselt viskab ta veel raha. Vile. Rong liigub.

„Sain ometi õigeks ajaks,“ ohkab noormees ja on rahul, voorimees aga pole. Hobune on väga väsinud. Liiga sai kihutatud.

Aeglaselt sõidab ta tagasi peatusplatsile. Jaan laotab teki hobusele peale, patsutab teda sõbralikult kaelale ja istub siis pukki.

Pimeneb. Hakkab vihma sadama. Kül m on. Hobune tammub rahutult.

Tänaval süüdatakse laternad. Vaateaknad on valgustatud. Inimesed istuvad oma soojades kodudes, aga voorimees peab väljas külma ja vihma käes konutama...

Viimaks ometi lööb kell kümme pauku. Aeglaselt hakkab Jaan kodu poole sõitma. Mõlemad on väsinud, mees ja hobune. Eideke ootab juba uksele. Jaan viib hobuse talli, annab

söögi ette. Tuppa astudes hoovab hubast soojust vastu. Laual aurab kauss kapsastega. Ja voodi on nii soe ja pehme...

H.-L. Imelik.

(Tekstis autori joonised.)

Leida Tigast küllastamas.

(Intervjuu.)

Ukse avab väikest kasvu tumepäine neiu. Naeratab tuttavalikult, lausudes: „Arvasingi, et teie tulete. Peab imestama, mis teil seal koolis kõik ära teha ei tule. Niiviisi õpite ju reporteri-ameti selgeks.“

Mantlit ja mütsi riputades piidlen teda silmanurgast. Üll on tal roheliskirju džemper ja roheline seelik suurte nõõpidega. Juuksed on pisut käharad, nagu jumelt tõmmukas.

Palub naerusui edasi astuda.

Istume vastamisi diivanile, kusjuures mulle toeks antakse kirjaniku isiklikult tikitud padi.

Teen kõigepealt juttu sellest, kuidas sai temast kirjanik.

„Kirjanduslike katsetega algasin T. T. G-s,“ vastab ta mu sellekohasele küsimusele. „Klassikirjatööna kirjutasin lastejutu „Tibu“, mis jutustas kanadest ja kanapoegadest. Olin juba kooli lõpetanud, kui see ilmus ühes lasteajakirjas.“

Kõneldes naeratab meeldivalt ja mängleb käesoleva padjaga.

„Seni on mul ilmunud eriraamatuna ainult „Palun seda härrat...“ — Tuli nii ette, et pidin kirjutama midagi neist, kes ajalehe veergudel tutvusi otsivad. Koostasin siis kuulutuse. Saanud paar-kolm vastust, määrasin ühega vastajaist kohtamise. See oligi too vanapoiss Pluuse. Tema on täpselt elust võetud kuju minu esikjutustises. Hr. Pluuse huvitas mind ja tuligi idee kirjutada temast. Mis siis muud kui hakkasin pihta.“

„Kuikaua kestis teil selle teose kirjutamine?“ küsin.

Naeratab, asetades pea pisut viltu. Siis vastab:

„Töötasin ta kallal umbes viis kuud, jaanuarist maini möödunud aastal. Muidugi ei saanud järjest töötada. Sai kirjutatud rohkem hooti, vahet vahel. Üldse kirjutati aeglaselt, viimistelles. Tuleb ette ka nii, et kirjutatust tunduva osa minema viskan ja selle hoopis uuesti kirjutati. Sisuga ja sündmustiku arenemise kohta teen üldjoontes esialgse kava. Kirjutati peatükikaupa. Iga järgmise peatüki eel arutlen, kuidas teost edasi võiksin arendada jne.“

Küsimusele, kas ta ka õisi kirjutab, vastab usutletav pearaputusega.

„Ei saa üldse üle kella kaheteistkümne ülal olla. Tunnen siis end haigena. Räägitakse ju küll, et õisi tuleb loomisvaim paremini. Kirjutati igal ajal, kui vähegi mahti saan.“

Kuulates sooja häälega, pisut venitades kõneldud sõnu, lasen pilgul libiseda toas ringi. Pruunikad tapeedid seintel, moodne punakaspruun kirjutuslaud, kaks kirjude katete ja patjadega diivanit. Ümmargune lakeeritud laud fileelinake-

sega, viimane valmistatud prl. Tigase enda poolt. Põrandal fantastiliste kujudega kirjutatud vaibad. Kogu ruumis valitseb mahe harmoonia nii värves kui vormes.

„Kas te ei kavatsen loobuda senisest elukutsest, et anduda täielikult kirjanikukutsele?“

„Jaa, olen sellele mõelnud. Olen praegu peaaegu sunnitudki selleks. Nimelt hakkasime, „Looduse“ ladujaskond, palka juurde nõudma. Mulle öeldi koht üles. Neljanda detsembrini käingi veel seal.“

Edasi kuulen, et jõuluks ilmuvat L. Tigaselt „Looduse“ kirjastusel noorsoojutt „Lugu kahest laisast varesest“. Käsil olevat parajasti romaan „Talu siinpool Tondi-sood“, mille sündmustik leidvat aset maal. Linnakoolitüdruk minevat maale karja, kus huviga jälgivat ümbritsevate inimeste tegevust. Suve jooksul toimuvat ka mõned paarimineku ja paaristmineku. Selle töö lehekülgede arv küündivat umbes 300-ni või ka üle selle. Kirjutada olevat veel 50 lk. ümber. Romaan ilmuvat „Uues Eestis“.

Nagu edasi kuulen, olevat kirjaniku eriharrastuseks võimlemine ja käsitöö. Kunagi olevat tahtnud astuda kehakasvatuse instituuti. Eksameil on kõigil aladel läinud hästi, välja arvatud riistvõimlemine ja kuulitõukamine.

„Selles jäin kahesaja eksamitegija hulgast viimasele kohale. Pole kunagi evinud atleetlikke kalduvusi. Nii kukkusin oma esimese kutsevalikuga läbi,“ kõneleb ta muheldes. „Eksamitegijate hulgas oli ka teie praegune võimlemisõpetaja prl. Treier.“

Oma kooliõe, kirjanik Leida Kibuvits'aga on ta kahe aasta eest Pärnus suvitades tülli läinud. Enne oli ikka hea läbisaamine olnud.

„Olime enne kogu aeg kirjavahetuses. Tema oli virk kirjutama, mina aga ei viitsinud vastata.“

Kõige enam meeldib Leida Tigasele Leida Kibuvits'aga teoseist „Rahusõit“.

„See mõjub kõige terviklikumalt ja tundub kõige viimistletumana. „Paradiisi

(Järg 53. leheküljel)

Kallist, unustamatut vilistlast ja kaasvilistlast

Kamilla Takk'i

mälestavad ta ootamatu surma puhul

T. T. G. ja T. T. K. õpetajas- ja õpilaspere ja T. T. G. vilistlased.

Kamilla Takk ✕.

In memoriam.

Sind ei ole meil enam.

Udust hämaral talvekuu seitsmeteistkümnendamal päeval sel aastal murdis Su elu, armas klassisõsar, igavikku. Kõikvõimas surmahvatles Sind viimsele öömajale,

Toonela tütarde hoida ja kaitsta hetkel, mil olid oma ilusaimais noorusaastais, tulvil indu ja elujaatust. Valus ja kurb on mõelda, et elu Sulle suutis anda vaid võimalikult vähe ja nii kiirelt mööduvat, kuigi oleksid pälvinud paremat ja kestvat.

Sind ei ole meil enam.

Ammu see oligi, kui Sa koos klassisõsaratega avasilmi ja -südami jätsid seljataha muretud koolipäevad, et startida tegevasse ellu, et elumatkal jälitada oma õnne ja taotella ülesseatud eesmärki, kuid tuli surm ja katkestas jõuliselt tuksleva elurütmi.

Südamest tuleva hüvastijätu läkitame Su kodukalmistu muldsesse rahulasse. Olgu Sulle saatjaks teadmine, et igavesti säilitamē mälestusis neid kahte taideteost, Su avarat hingesügavust ja südamevikerkaart.

T. T. G. XV V-b kl.
nimel Hilda Põltsamaa.

pärisperenaine" on rohkem nagu teatud muljete ja üksikute tähelepanekute kogu."

"Kes on väliskirjanikest teie lemmik?" uudishimutsen.

"Seda tõesti ei oska öelda. Nobeli laureaatidest meeldib mulle Anatole France'i „Kuningatar Manejala praekööök" ja varsti ilmuv K. Gjellerupi „Tuuleveski". Mulle meeldivad fantastilisuse poole kalduvad romaanid. Kõige parem lugemisvõimalus ja -aeg on trükkiladumisel. Seal pead tahes või tahtmata kõik läbi lugema."

Küsin, kuidas talle meeldib Selma Lagerlöf.

"Peab ütleva päris hästi. Lapsepõlves avaldas mulle suurt mõju tema lastejutt „Nils Holgerssoni reis läbi Rootsi".

Olen juba kaunis palju aega viitnud prl. Tigasel.

Lahkudes märkan kirjutuslaual selge käekirjaga täidetud poognaid.

"Kas see ongi teie käsil olev romaan?" pärin huvitatult.

"Jah, seda küll. Sain alati koolis riielda oma halva käekirja pärast. Nüüd viimistlen iga üksikut tähte."

Väljume koos. Prl. Tigane läheb oma pühapäevasele meelelahutusele — kohvikusse „klatsima" sõbrannadega, nagu ise ütleb.

Täidetud vestlusel saadud muljeist, lahtun T. T. G. nurga juures prl. Tigasest.

"Või nii kirjutataksegi romaane," mõtlen.

M. Valge.

Mitte intervjuu ega natüürmort.

(Veste.)

Algas see asi üsna lihtsalt eesti keele tunnis.

Oli muidu tore tund, ei olnud klassitööd ega küsimistki. Õpetaja nokitses niisamuti raamatute kallal ja meie tüdrukud rääkisime poistest ja tantsutunnist — meie teada koletähtsatest küsimustest.

Kuid seal avas auväärt pedagoog oma numbriraamatu ja ühes selle toiminguga tekkis tüdrukute seas panna. Üks kallid kaasvõitleja mässis meetripikkust salli ümber kaela, sest et ta korraga leidis, et tal rääkimine on täiesti võimatu. Eks juhtu maailmas mõndagi ja eriti erakordses seisundis.

Vajusin minagi pinginurka kokku, hinges vaid ainus soov, et pääseksin.

Pääsesingi, sest too auväärt Lehrer maalis tahvlile kaks võõrapärast sõna:

„Natüürmort" ja „Intervjuu". Sirgusin jälle pingis, kuid vaid selleks, et uuesti kokku langeda, sest teatati, et need olevat kodutöö teemad.

See intervjuu on muide tore asi. Tee tähtis nägu pähe, võta kaasa paber ja pliiats ja mine mõne veel tähtsama „nina" juurde. Päri: kus sündinud?, millal sündinud? (viimast ei tohi muidugi küsida daame intervjuudes), kuidas suhtute Hispaania sõjasse? abielulaenudele? pättidekodule? jne. Aga vot, kust sa võtad neid suuri „ninasid" ja kus sa neid üldse kätte saad?! Seepärast pidime intervjuuma, nagu soojalt soovitati, meie kooli eliiti — õpetajaid. — Aitäh, seda mitte, sest pole maailmas midagi jube-damat kui õpetajaga kahekõnet pidada! Need on mulle alati väga halvasti mõjunud. Ei ole üpriski armas, kui

... ja mina ise kui Nansen põhjanabal märkmeid tegemas.

L. Hermann'i joonis.

mõni pedagoog tõmbab näpuga mind, et paar „paremat“ sõna öelda. Ja nüüd peaksin ise tulle jooksuma!...

Võtsin siis nõuks teha kodutööks „natüürmordi“. Ilus asi on see kah, ja seda sõna on palju kergem hääldada kui „intervjuud“. Selle tegemine on ka poole lihtsam. Võta üks asi ette ja muudkui kirjelda, et kus ta on, mis ta on ja mis tal on.

Võtsin siis endale vaatlusobjektiks sahvri, sest kuna olen majapidamisklassi õpilane, olen kogu selle kreppliga rohkem kompetentsem kui millegi muuga. Sahver on ka sellepärast tore

koht, et sinna kõik mee- ja sahvripurgid, üldse kõik paremad palad viiakse.

Kuid et ka sahvril on varjukülgi, selles veendusin alles siis, kui istusin vanal „orduaegsel“ kirstul, millega vana-vanaema oli kaasavara majja toonud ja mis nüüd reliikviana sahvris seisab.

Istusin, jah, siis tolle kasti pääl ja kirjutasin kõik üles, mida nägin. Olin nagu kohtupristav kraami üles kirjutamas. Muide mul endal oli tore välimus. Justkui eskimol Gröönimaal, sest meie sahvrite üheks varjuküljeks

on jube külmus. Seepärast varustasingi end kõikide mõeldavate ja mitte-mõeldavate abinõudega.

Ometi tunnen, et juba külmajudinad üle selja ronivad, esmalt ikka paar korraga, aga pärast polnud enam ühtegi peatust.

Sai minugi meel pahaks ja kobisin kööki, kust tõin priimuse. Tore priimus muidu — keedab, küpsetab ja praeb. Hiilgab ise kui meri, kui puhtaks on küüritud. Võtsin siis selle toreda instrumendi ja läksin tagasi punkrisse.

Istusin veel uhkemalt oma troonil, minu ees surisev priimus ja mina ise kui Nansen põhjanabal märkmeid teemas.

Jõudsin juba oma kirjeldusega kartulikottide juurde, mis kui täissöönud sead nurgas lamasid, kui ma tundsin, et näpud ei kuulu enam sõna ja minu ilusa käekirja asemel ilutsesid paberil

pesuehtsad hieroglüüfid. Püüdsin end lahedamalt sisse seada, kuid seegi oli täiesti võimatu, sest ma ei saanud ennast üldse liigutada. Kõigele lisaks lippas kuskilt välja kari hiiri ja üks sattu mulle otse viltidesse. Rohkem sest loost enam ei mäleta, sest minestasin.

Nüüd laman voodis, kaenlas kraadiklaas, mis tõuseb kohutava kiirusega 42⁰-ni. Laual ilutseb rohupudel ja veeklaas. Pöen rasket kopsupõletikku. Peale selle konstateeris arst, kelle ema suure hirmuga kohale tõi, et olen saanud lisaks külmetusele närvivapustuse, mille tõttu pean ära jääma koolist paariks kuuks.

Leidub küll inimesi, eriti pedagoogide seas, kes ei taha seda uskuda, kuid olen läbi ja läbi ontlik koolitüduruk ja eks sellega või juhtuda nii mõndagi.

L. Hermann.

Uudisteoseid jõulu lugemislauale.

Jõuluajal loetakse palju. Jõuluks kingitakse rohkesti raamatuid ja täiendatakse ka isiklikke raamatukogusid. Seepärast ei ole üleaarne heita vilgas pilk meie raamatuturule, eriti neile raamatutele, mis värskelt on müügile lastud.

Kõige suuremat huvi tuntakse muidugi ilukirjanduse vastu, esmajoones säärase ilukirjanduse vastu, mis sobib nii vanemale kui ka nooremale generatsioonile.

Algupärase ilukirjanduse kirjastamise monopol on seni olnud Noor-Eesti käes. Temaga on hakanud viimasel ajal võistlema Eesti Kirjastuse Kooperatiiv. Vaatleme siis, mida pakuvad need kaks kirjastust eesti ilukirjanduse alal, minnes hiljem üle ka teistele kirjastustele.

Noor-Eesti uudisteoseist tohiks vahest

küllalt tähelepanu köita K. A. Hindrey ajaloolise romaani „Urmas ja Märi” II osa — lugu Tarbatu linnuse tagasivõitmisest venelaste käest ja eestlaste kuulsuslikust retkest Rootsi ning Sigtuna vallutamiseks. — Ajalooline on ka A. Mälgu uus romaan „Läänemere isandad”, mille sisu haarab eestlaste kaugemat sangarlikku minevikku XII sajandist, enne Läänemere maade vallutamist sakslaste poolt. — Mõndagi huvitab noorkirjanik E. Kippel'i romaani „Suure nutu ajal” II osa — jätk suure Vene-Liivi sõja kujutamisest, taustaks XVI sajandi elu-olu. — Samuti ilmub võib-olla jõuluks J. Kärner'i suurromaan „Tõusev rahvas” II osa — ajalooline teos 1905. a. revolutsioonist. — A. Jakobson on kirjutanud romaani „Metsa-

lise rada". — M. Metsanurk pakub järjekorras romaani „Soosaare“, mis arvatavasti ka jõuab müügile jõulu eel. — Okupatsiooni-aega käsitleb R. Sirge romaan „Must suvi“.

Eesti Kirjastuse Kooperatiivilt ilmuvaist romaanidest pälvib tähelepanu A. Kivika suurromaan „Nimed marmortahvli“ esimene osa, mis pühendatud Tartu kooliõpilaste tegevuse kirjeldamisele Vabadussõjas. — L. Kibuvits'alt ilmub pikem jutustus „Kass arwab, et...“ — inimeste tegevuse vaatlemine looma seisukohalt. — Psühholoogilise romaani esitab E. Saks, pealkirjaga „Armuke“.

Noor-Eesti jutustiste-seeriast võiks nimetada kõigepealt H. Raudsepa „Jumala veskeid“, seejärel V. Uibopuu jutustust „Väravate all“ ja P. Viidingu novellikogu „Piinlikult hea tahe“. — Kerget naudingut pakub R. Janno jutustus „Kaks ja üksainus“ (E. Kirj. Koop. kirjastus). — Eesti Kirjanikkude Liidu kirjastusel ilmuvad veel novellikogud — P. Vallak'u „Armuleib“ ja A. Jakobsoni „Esimesed mehe-teod“.

Noorsoojutte on Noor-Eestil alati rohkem sobivaks valikuks. Jõulu-uudistena ilmuvad J. Jaigi „Tondijutud“ ja R. Rohu „Suvised rõõmud“.

Suure valiku lastejutte pakub K.-Ü. „Looduse“ „Lasteraamatute“ seeria, milles esineb hulk algupärandeid. Ei tohi ka unustada „Looduse“ „Kuldraamatute“ uut seeriat, mis koosneb küll tõlkeist, kuid mis on äärmiselt innuga loetav noorte poolt.

Tõlgeteostest-romaanidest kõneldes tuleb kahtlemata esikohale tõsta „Looduse“ „Nobeli laureaadid“, mille II seeriast on ilmunud seni müügile 9 köidet. Autoritest esinevad siin R. Rolland („Jean-Christophe“, 4 köites), A. France („Syvestre Bonnard'i roim“), R. Tagore („Citandžali“, „Aednik“), K. Hamsun („Segelfossi alevik“), M. Maeterlinck („Tarkus ja saatus“), I. A. Bunin („Küla“) jt. — Ilmumist jätkab ka „Looduse“ „Kroonine romaan“. — Eesti Kirjanduse Seltsi „Maailmakirjanduse“ seeriast oleks ülekohus nimetamata jätta L. Tolstoi „Ülestõusmist“ I ja II ja E. A. Poe'

„Gordon Pym'i“. — Eesti Kirjastuse Kooperatiiv on rikastanud tõlgeteoseid „Põhjamaade romaanide“ seeriaga, millest on ilmunud juba I seeria, kuna II seeria peale kogutakse praegu tellimisi. Seni-ilmunute nimistus seisavad: J. Anker-Larseni „Tarkade kivi“, B. Björnsoni „Jumala teedel“, J. Bojeri „Ees laulis“, K. Hamsuni „August“, I. Kianto „Punane joon“, E. Sillanpää „Inimesed suveöös“. — Mõnel määral võiksid huvi pakkuda ka E. Kirj. Kooperatiivi „Sõjaraamatid“ ja muud samal kirjastusel ilmunud romaanid, nagu: R. Rolland'i „Võlutud hing“ I („Annette ja Sylvia“), A. France'i „Bergeret“ I („Jalakas tee ääres“), H. Balzac'i „Oru lillia“ ja B. Shaw' „Gashel Byroni elukäik“.

Luuletuskogude hulgast on kindlasti tähelepanuväärseim M. Under'i „Ja liha sai sõnaks“ — valik ta kõigist seniseist kogudest. Kogu sisaldab üle 150 Underi parema luuletise, millele eessõna on kirjutanud prof. A. Oras; teoses on 100 illustratsiooni-puugravüüri kunstn. H. Mugasto'lt. — J. Käerner pakub luuletuskogu „Sõna sütega“. J. Sütiste „Sadamad ja saared“ — luuletised oma merereisust Aafrikasse. H. Adamsonilt ilmub luul.-kogu „Mälestuste maja“, J. Semper'ilt — „Tuulerattad“, V. Adams'ilt — „Põlev pöösas“, B. Alverilt „Tolm ja tuli“. — Parim tõlgeluuletuskogu on A. Puškin'i „Valik luulet“.

Memuaarteostest võiks vaatluse alla võtta O. Lutsu „Mälestused VIII“, J. Vahtra „Minu noorusmaalt III“, Jakob Liiva „Elu ja mälestused“, K. R. Pusta „Kehra metsast maailma“, E. Laamani „Eesti iseseisvuse sünd“, R. Rohu „Kahuriliha“, E. Grossschmidt'i „Sõjavangis“, E. Öuna „Soomusrongil“, J. Pert'i „Ühe õppursõudri sõjatee“. — Tõlgememuaare avaldab „Loodus“, millest jõuluks ilmuvad kuuldavasti Eestimaa endise kubeneri A. Beilegarde'i mälestused. Varem on ilmunud E. Räikköneni „P. E. Svinhufvud ja Soome iseseisvuse sünd“.

Kriitilise kirjanduse alalt on nüüd saadaval kõik Fr. Tuglase „Kriitika“ (I—VIII), milledest eriti huvi

peaksid pakkuma viimased anded. Kriitilist kirjandust suures valikus leiame ka „Looduse“ seeriast „Keel ja kirjandus“, mille hulgas on ainulaadsed sellekohased ülevaated Lääne-Euroopa rahvaste kirjandustest.

Lõppeks uudised populaar-teadusliku kirjanduse alalt. Täiesti tun-

nustatud ja läbi lõõnud on Eesti Kirjanduse Seltsi kaks seeriat „Elav teadus“ ja „Suurmeeste elulood“, mille ettetellimine on soodustatud suurte preemiatega raamatute näol. Tallinnas asuvalt „Kooli Kooperatiivilt“ ilmub jõuluks värske seeria „Eesti rahvuslikke suurmehi“. Esile-

Tantsurühm T. T. G. ja T. T. K. aasta-peo programmist (vil. P. Reinbaumi juhatusel). — Sama — käesoleva nri esikaanel.

töstmist väärrib ka prof. E. Tennmann'i „Ekstaas ja müstika“, prof. K. Ramul'i „Psühholoogia ja elu“, dots. W. Freymann'i „Filosoofilisi põhiküsimusi“; tõlgete osena E. Ludvig'i „Napoleon“.

Väga väärtuslikuks jõulukingiks on mag. Joh. Aaviku äärmiselt kergesti loetav ning mõistetav, seejuures aga põhjalikem omal alal „Eesti õigekeel-

suse õpik ja grammatika“. See raamat on samavõrdse tähtsusega nii kooliõpilasele, õpetajale, harilikule haritud kodanikule kui ka õpetlasele.

Selles rutulises ülevaates on märkimata jäetud need teosed, mis varemalt on ilmunud, kuna arvatavasti on nendega lugejad tuttavad nagunii.

K. R.

Salme Kann'i naiskoori kontsert.

Kontsert toimus „Vanemuises“ 23. X 36 k. 20.

Kuna kontsert oli antud koori 10 a. tegevuse tähistamiseks, siis oli ka kava vastavalt juubelietendusele sisukas ja tihe. Oli esitatud koorilaule, klaverisoolosid ja laulusoolosid. Valdavama osa kavast täit-

sid koorilaulud. Koor üldiselt oli hästi korraldatud ning distsiplineeritud, hääled õrnad ja ehtnaiselikud. Kohati siiski näis sopraan liiakt nõrgana ja oli tunda altide ülekaalu.

Eriti pääsesid mõjule G. Ernesaks'a „Sireli“ ja „Oli mul rikas ristiisa“, mis ka publiku tungival nõudmisel kordamisele tulid; samuti oli hea M. Härma „Küll oli ilus mu õieke“.

Huvipaeluvalt ja kunstiküpselt esitati ettekanded kahel klaveril helikunstnikkude L. Kurko ja T. Jakobson'i poolt. Eriti

suure aplausi osaliseks sai S. Rahmani-nov'i „Kellad“, milles tõesti tabava tõlgit-suse on leidnud kellahelina kujutamine.

Juubilarile prl. Salme Kann'ile ja tema koorile oli saabunud rohkesti tervitusi. Publikut oli kaunis rohkesti, aplausis oldi helde ja kunstnikkudele annetatil rohkesti lilli. Helvi K.

Kooli elu.

Kooli aastapäev 16. XI 36.

Aktus peeti kooli saalis, algusega k. 11. Pärast ühiskoraali „Ma kummardan sind, armuvägi“ pidas vaimuliku kõne õpetaja J. Kimmel. Sellele järgnes avamäng Tartu Poeglastegümnaasiumi orkestrilt õpetaja A. Nieländer'i juhatusel ja avakõne dir. J. Adamson'ilt. Peokõne teemal „Geograafia teadusena ja õppeainena uue ajal“ esitas õpetaja E. Valdas. Kooli aruande kandis ette dir. J. Adamson, kuna tervitustlähitudes luges ette inspektriss S. Pruuden. Suuliselt üteldi tervitusi Lastevanemate-komiteelt ja õpilasperelt. Aktuse- numbrite vahel laulis T. T. G. laulukoos õpetaja P. Konsap'i juhatusel. Lõppsõna järele dir. J. Adamson'ilt lauldi hümn, misjärele T. P. G. orkester mängis marssi. — Otsekohe pärast aktust korraldati rongkäik T. P. G. orkestri saatel Kalevipoja samba juurde, kus dir. J. Adamson pidas lühikese hoogsa kõne langenute mälestuseks.

Kooli aastapäevapidu peeti 16. novembril kell 19 „Vanemuises“. Pidukujunes meeleolukaks, osavõtjaid oli enneolematult palju ja kõik ettekanded võeti vastu erilise soojusega.

Kava esimese osa täitsid muusikalised ettekanded, kusjuures kandvama osa moodustasid õpilaskooride ettekanded hr. P. Konsap'i juhatusel. Mõlema, nii keskkooli kui ka gümnaasiumi koori ettekanded õnnestusid hästi; eriti tugeva aplausi osaliseks sai M. Härma „Tuljak“, ette kantud ühiselt mõlema koori poolt. Ka solistide, vilistlase O. Mladov-Andrejev'i klaverisoolo ja vilistlase L. Adler'i kaks

laulu olid peenelt viimistletud ja kutsusid esile tugeva aplausi.

Kava teises osas esitati võimlemis- ja plastikaettekandeid, mis õnnestusid üle ootuste hästi, nii et mõtetus oleks üht esile tõsta teisest, arvestades veel seda, et need olid ette kantud mitte elukutseliste kunstnikkude, vaid meie oma õpilaste poolt. Siinjuures ei saa märkimata jätta ka pr. P. Reinbaum'i, prl. M. Treier'it ja pr. L. Haamer'it, kelle teeneks tuleb suurelt osalt lugeda võimlemis- ja plastikaettekannete hea kordaminek. Erilist märkimist väärib siiski „Cardas“, mille kandis ette vil. V. Otsus ja hr. U. Väljaots. Ettekanne oli haruldaselt hoogne ja väljendusrikas, mistõttu tuli ka kordamisele. Kava viimase numbrina esitati suplejate neidude koor oop. „Hugenotid“ õpilaskoori ja tantsurühma kaastegevusel. See huvitav ja omapärane ettekanne õnnestus hästi ja oli ühtlasi ilusaks lõpuks sisukale kavale.

Kavale järgnes tants. Avar „Vanemuise“ saal oli peagi viimse võimaluseni täidetud tantsijaist. Et kava oli kestnud kauem, kui ette arvati, siis pikendati peoõhtu kestust. Haruldaselt rahvarikas ja tujuküllane õhtu lõppes hoogsalt valsiga.

Jõuluõhtu eelteateid.

Seniste teadete järgi peetakse suurem osa jõuluõhtust võimlas, kus toimub vaimulik osa ja kus põletatakse jõulupuud. Jõuluvana arvatavasti külastab meie kooli ka uues võimlas. Ettekanded korraldatakse aktusesaalis. Vahepeal läheb iga klass oma koduklassi, et pühit-

seda jõuluõhtut omavahel. Samal ajal on söögisaalis avatud einelaud, kus müüakse traditsioonilisi jõuluvorste. Jõuluõhtu algus on kell 5 peale lõunat. Õpilased võivad kaasa tuua oma vanemaid ja teisi lähemaid sugulasi. Jõuluõhtu lõpp on kell 10. Jõuluõhtu lõpetatakse ühiselt saalis, mitte eraldi klasside kaupa koduklassides.

Kava oleks ligikaudu järgmine:

A. Võimlas:

1. „Siioni tütar, rõõmusta“ — Händel. T. T. G. ja T. T. K. abiturientide-koor õpet. hr. P. Konsap'i juhat.
2. Jõulukõne õpet. J. Kimmel.
3. Laul V^a kk. kl.
4. Palve.
5. Ühiskoraal.
6. Jõuluvana.

B. Koosviibimine klassides.

C. Ettekanded saalis:

„Ingo jõuluõhtu“ — näidend I kk. klassilt õpet. pr. V. Ojassoo juhatusel.

Rahvastepalli-võistlused.

T. T. K. ja T. T. G. Spordiring korraldas pühapäeval 13. skp. kell 11 T. T. G. võimlas rahvastepalli-võistlused keskkoolile. Võistlusest võttis osa 7 klassi, eemale oli jäänud ainult V^a kl. Eelvõistlusel II klass võitis I klassi 2:0, III^a klass III^b klassi 2:1 ja IV^a klass IV^b klassi 2:1. Järgnevalt mängisid II klass ja III^a klass, kusjuures viimane võitis 2:0. Teiseks mängisid omavahel võitjaks tulnud IV^a klass ja V^b klass; siin IV^a klass võitis V^b klassi ülekaalukalt 2:0, pääsedes seega lõppvõistlustele ühes III^a klassiga. Järgnevalt pidid omavahel mängima kooli meistri nimele III^a klass ja IV^a klass, kuid võistlused katkestati võistluste pikale venimise ja võitjaks tulnud naiskondade väsimuse tõttu.

Võistlused jätkuvad arvatavasti laupäeval 19. dets. kell 17., kusjuures selgub ka meie keskkooli käesoleva aasta rahvastepalli-meister.

Klassihommikud.

23. nov. esines IV^a kk. Klassi terves koosseisus kandis ette E. Enno „Võiks ot-

sast alata“ õpet. pr. E. Toomse juhatusel. Klaveril saatis õpil. K. Buschberg. Teiseks L. Aarde esitas klaveril Sidney' „Chanson Russe“.

30. nov. esines III^b kk. Klaveril mängisid neljal käel Hilja Kangro ja Ilme Helmeste dueti „Trammway“. Marta Vares luges ette jutut „Jõuluõhtune jänesejaht“.

7. detsembril 1936 esines III^a kk. Laulu-dueti esitasid V. Vutt ja L. Reimann. Teiseks mängis Aime Karm klaveril Raffi „Vokilaulu“.

Enesekasvatuse ringi referaatkoosolek 28. nov. kell 16.

Koosoleku avas H. Tamm. Sellele järgnes prl. Th. Thomson'i referaat inimese iseloomu kasvamisest ja arenemisest. Referaat oli võrdlemisi huvitav, kuid millegi pärast oli õpilasi väga vähesel arvul. Läbirääkimiste osas harutatigi küsimust ja otsiti teemasid, mis huvitaksid õpilasi. Edasi kaaluti sidemete loomist mingi organisatsiooni näol kõigi koolide vahel. Koosolek lõppes kell 17.30.

1. detsembri mälestamise aktus

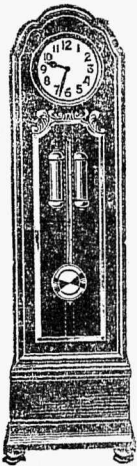
oli teisipäeval 1. dets. esimese tunni ajal. Dir. J. Adamson pidas lühikese kõne, mille järele lauldi ühiselt langenuite mälestamiseks koraali „Jumal, Sul' ligemal“.

Aktus Soome presidendi 75 a. sünnipäeva puhul

peeti kooli saalis 15. XII teise tunni alguses. Ava- ja lõppsõna ütles dir. J. Adamson, kuna aktusekõne pidas ajaloo-õpetaja M. Sorgsepp.

L. Koidula mälestusõhtu peeti „Vanemuises“ 14. XII õhtul, kus teiste ettekannete hulgas esines ka T. T. G. koor õpet. P. Konsap'i juhatusel.

Koolitöö lõpp on teisip. 22. XII k. 12 päeval. Uuesti algab koolitöö 7. jaan. k. 9 homm.

Ferd. Lepik'u

Võidu tänav 9. Telefon 31

Suures maitsekas valikus:

igasuguseid kelli, sõrmuseid ja muid kuld-, hõbe- ja kristallkaupu

KELLA- JA KULLASEPA- ÄRI JA -TÖÖSTUS

Kellad proovitud käiguga ja vastutusega. Kulla- ja kella-sepatööd tehakse alati korralikult ja mõõdukate hindadega oma töökojas

Odavam ostukoht kooliõpilasile!

TARTU LINNAPANK

TARTUS, RAEKOJAS, TELEFON 2-32 JA 11-32

VÕTAB RAHA HOIULE

jooksvale arvele, kindla tähtaja peale ja kuude viisi, makstes ajakohast protsenti

ANNAB LAENE

Ostab ja müüb väärtvabereid, samuti müüb riigi klassiloterii pileteid

TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades ja rahvarikkamates kohtades maal

Saadaval hoiukarbid

Saadaval hoiukarbid

Rõõmsaid jõulupühi

ja

edurikast uut aastat

soovib

O.-U. K. Mattiesen'i trükikoda

K.-M. JOHAN PEEP

Tartus, Võidu tän. 10. Tel. 11-86.

Kosmeetika-, parfümeeria- ja kummikaubad. Mitmevärvilised tindid ja maalispintslid

KÜBARA-ARI

RIIA 17

"Modern"

Soovitab alati moodsaid, hästipassivaid kübaraid

Daamide ja härrade kantud viltide täielik ümbertöötamine, värvimine, puhastamine ja pressimine

HINNAD VÕISTLUSETA

Hea kleidi
SALADUS

HÄSTIISTUV TRIKOOPEESU
MOE-PUDU- & PESUÄRI
VENN. LEPP
KAUBAHOOV 2

TUNTUIM

FOTO-ATELJEE

Lui Kriisa

TÄHE TÄN. 42, 3.
TELEFON 9-90.

Rõõmurikkaid jõule
ja
kosutavat koolitöövaheaega

soovib oma lugejaskonnale
„T. T. G.“ toimetus.

Raadio-aparaate

nagu

M a r c o n i

S i e r a

Telefunken

Tartu Telef. Vabrik

ja teisi ostate

O/Ü-st Esto-Muusika

Tartus, Aleksandri t. 2, tel. 14-88

Looduse Lasteraamat

II SARI (15 RAAMATUT) — 15 KROONI

- L. Robert. **Rekon.** Kr. 1.30
R. Hennings. **Heini.** Kr. 1.50
K. Ristikivi. **Semud.** Kr. 1.50
E. Oun. **Kolm oravat.** Kr. 1.50
A. Valgma. **Rahapada.** Kr. 1.30
E. Danko. **Hiina saladus.** Kr. 1.80
K. Ristikivi. **Sinine liblikas.** Kr. 1.30
I. K. Ainelo. **Vello tee õnnele.** Kr. 1.30
J. L. Brisley. **Miia-Milla-Manda.** Kr. 1.50
I. Truupõld. **Õömori okaslinn.** Kr. 1.50
E. Danko. **Lugu kolmest põrsast.** Kr. —.80
M. Konopnicka. **Altmaakese seiklused.** Kr. 1.30
E. Valmre. **Mardi esimene suur teekond.** Kr. 1.—
L. Tigane. **Lugu kahest laisast varesest.** Kr. 1.—
E. Ramla. **Lugu põialpoisist, kotkast ja sitikast.** 130